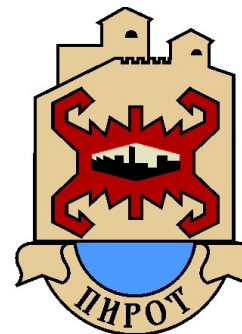

САВЕТ ЗА РОДНУ
РАВНОПРАВНОСТ
ПИРОТ

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН
ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ
ГРАДА ПИРОТА
2022 – 2024**

Уводна реч градоначелника

Поштоване грађанке и грађани Пирота,

Град Пирот је препознао потребу израде локалног документа у области родне равноправности, са циљем планског и системског приступа у решавању препознатих проблема у локалној заједници.

Побољшање положаја жена на локалном нивоу један је од битних корака ка остваривању уставног принципа родне равноправности у Републици Србији. Желимо да градимо праведније друштво, друштво једнаких могућности за све и тиме утичемо на свакодневни живот жена и мушкараца.

Локални акциони план за родну равноправност представља резултат заједничког рада представника државних институција, локалне самоуправе и организација цивилног друштва, које су препознале унапређење родне равноправности као мотор даљег развоја савременог друштва.

Сходно циљевима одрживог развоја и Агенде 2030 чији је један од три основна стуба- Обезбедити просперитет за све, град Пирот биће посвећен јачању капацитета локалних механизма за родну равноправност.

**Градоначелник
Мр Владан Васић**

САДРЖАЈ:

1. УВОД.....	1
2. ПРАВНИ ОКВИР.....	4
2.1 Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу.....	5
2.2 Институционални оквир за унапређење родне равноправности у Републици Србији.....	6
4. МЕТОДЕ.....	9
5. АНАЛИЗА СТАЊА И ПОДАЦИ РЕАЛЕВАНТНИ ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ.....	10
5.1. Учешће жена у политичком и јавном животу.....	11
5. 2. Економија и тржиште рада.....	11
5.3. Образовање.....	15
5. 4. Превенција родно заснованог насиља.....	16
5. 5. Здравље.....	17
5. 6. Социјална заштита.....	18
5. 7. Информисање.....	19
6. ВИШЕСТРУКА ДИСКРИМИНАЦИЈА ЖЕНА.....	20
7. УВОЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ЈАВНЕ ПОЛИТИКЕ И ПРОГРАМЕ И УВОЂЕЊЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ МЕХАНИЗАМА РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ЈЛС.....	22
7.1. Увођење родне равноправности у јавне политике.....	22
7.2. Институционални механизми родне равноправности.....	22
7.3. Резултати рада у области родне равноправности у претходном периоду.....	23
8. ЦИЉЕВИ, МЕРЕ И АКТИВНОСТИ ЛАП ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ.....	24
9. СПРОВОЂЕЊЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ.....	28
10. Табеларни приказ Локалног акционог плана за родну равноправност града Пирот.....	29
ИЗВОРИ.....	50
СКРАЋЕНИЦЕ.....	51

“Родна равноправност претпоставља да у једном друштву, заједници или организацији, постоје једнаке могућности за жене, мушкарце и особе другачијих родних идентитета да допринесу културном, политичком, економском и социјалном напретку, као и да имају једнаке могућности да уживају све користи и добробити од напретка једне заједнице.“

***Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу**

1. УВОД

Родна равноправност (*eng. Gender Equality*) претпоставља да жене и мушкарци, као и особе других родних идентитета имају једнака права и могућности у друштву. Појам родне равноправности дефинише се на различите начине, а у нашој заједници се неретко неоправдано поједностављује или своди само на положај жена у заједници. Према дефиницији Савета Европе, родна равноправност подразумева једнаку видљивост, моћ и учешће оба пола у свим сферама јавног и приватног живота, као и прихватање, уважавање комплементарности и могућности жена и мушкараца и њихових различитих улога у друштву.

Дефиниција Уједињених нација каже да се равноправност жена и мушкараца односи на једнака права, одговорности и могућности жена и мушкараца, девојчица и дечака.

Потреба за равноправношћу свих, данас је цивилизацијски захтев без кога није могуће поштовање и практиковање основних људских права. Дефиниције такође показују различиту употребу термина пол и род, па је за разумевање појма родне равноправности кључно разликовање ова два термина.

Дуго се веровало да биолошка разлика (пре свега различита улога мушкараца и жена у процесу репродукције, али и друге телесне разлике), пресудно одређује даље улоге мушкараца и жена у животу. Тако је нпр. подела послова на мушке и женске или разлика у статусу жена и мушкараца у заједници сматрана природном, тј. одговара „природним улогама“ мушкараца и жена.

За разлику од пола, род (*eng. Gender*) је друштвено обликовање биолошког пола жена и мушкараца. Показује на који начин једно друштво види улогу жене и мушкараца и односи се на читав спектар идеја и очекивања који се тичу тих улога. Ова очекивања односе се на то како жене и мушкарци треба да изгледају, како да се понашају у одређеним ситуацијама, тј. одређују типично женске и типично мушке карактеристике и способности. Ове идеје и очекивања су научени, односно стечени у породици, школи, под утицајем медија, верских идеологија, у културним и другим институцијама. Род је динамична категорија која се мења у различитим временским периодима и разликује се од

једне културе до друге, од једне друштвене групе до друге, чак и у оквирима једне исте културе и унутар само једне религије, краја или града.

Локални акциони план за родну равноправност у ЈЛС (у даљем тексту ЛАП за родну равноправност) основни је стратешки документ јединице локалне самоуправе који се доноси са циљем унапређивања родне равноправности.

ЛАП за родну равноправност се доноси полазећи од Националне стратегије за родну равноправност (која као један од механизма за унапређење родне равноправности препознаје локални акциони план за родну равноправност) и Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу која потписнице повеље обавезује да припреме Акциони план за родну равноправност, који ће одређивати приоритете, активности и средства за његово спровођење.

Усвајањем и реализацијом ЛАП за родну равноправност ЈЛС потврђује решеност да обезбеди што је могуће већи обим поштовања родне равноправности у својој средини. Усвајањем ЛАП за родну равноправност, ЈЛС такође исказује решеност да извршава све препоруке Владе РС, које се односе на унапређење родне равноправности, као и да спроведе посебне мере за повећање заступљености жена у локалној самоуправи и у процесима одлучивања.

Усвајањем ЛАП за родну равноправност ЈЛС потврђује решеност да обезбеди поштовање начела Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу:

1. Равноправност жена и мушкараца је фундаментално право.
2. Да би родна равноправност била загарантована, морају се решавати питања вишеструке дискриминације и хендикеп.
3. Подједнако учешће жена и мушкараца у процесима одлучивања је предуслов за демократско друштво.
4. Елиминисање родних стереотипа је фундаментално за постизање равноправности између жена и мушкараца.
5. Укључивање родних ставова у све активности локалне и регионалне управе је неопходно у процесу побољшања равноправности између жена и мушкараца.
6. Правилно обезбеђивање ресурса за акциони план и програм је неопходан алат у унапређивању родне равноправности.

„Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу“ или "European Charter for Equality of Women and Men in Local Life" настала је 2006. године. Документ Савета европских општина и региона донео је повељу са којом се локалне власти обавезују на унапређење родне равноправности кроз пружање практичних алата којима се омогућава локалним управама да у своје политике уведу принцип родне равноправности у свим областима живота за које су надлежни.

Циљ Локалног акционог плана је да утврди приоритете, активности и средства, која ће за циљ имати побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности.

На седници Скупштине општине Пирот, одржаној 31.05.2013. године донета је Одлука о усвајању Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу.

Иницијативу за израду Локалног акционог плана за унапређење положаја жена и родне равноправности (у даљем тексту ЛАП) је покренуло Удружење „Жене југа“ из Пирота. Пре израде Акционог плана реализован је пројекат јавног заговарања "Пирот по мери жена" чији је резултат био доношење Одлуке Скупштине општине (СО) Пирот и да Удружење буде носилац израде. Након формирања радне групе приступило се процесу израде овог стратешког документа али је процес израде остао на нивоу нацрта.

Народна скупштина Републике Србије је 20. маја 2021. године донела Закон о родној равноправности који је ступио на снагу 02.06.2021. године. Овим законом је прописано да се у ЈЛС образују тела за родну равноправност: Комисија и Савет, као и да се одреди лице задужено за родну равноправност. У складу са законом, Скупштина града Пирота је на седници одржаној 24.09.2021. године образовала Комисију за родну равноправност као стално радно тело скупштине коју чине 5 одборника, 4 жене и 1 мушкарац. Њена основна улога је да све акте који се упућују скупштини ЈЛС разматра из родне перспективе. Савет за родну равноправност који броји 15 чланова (9 жена и 6 мушкараца) је образован на седници Скупштине града Пирота одржаној 29.10.2021. године, а његова надлежност је да прати стање у области родне равноправности, као и да иницира и предлаже мере за унапређење родне равноправности. У раду савета учествује и лице задужено за родну равноправност у виду пружања стручне и административно-техничке подршке раду савета. На предлог савета је на седници Скупштине града Пирота одржаној 10.12.2021. године донета Одлука о приступању изради Локалног акционог плана за унапређење положаја жена и родне равноправности за период 2022-2024. године.

Препознавање жена као ресурса и привредног потенцијала за развој града, давање избора и подстицаја женама за активно креирање политике грађанског учешћа, изазов је са којим се суочава локална самоуправа. Град Пирот, свестан своје улоге у стварању средине повољне за живот својих грађана у сваком погледу, често је био лидер у стратешком планирању одређених области а прилог овој тврдњи јесу многобројна стратешка документа која су плански урађена и плански се имплементирају. То су пре свега: План развоја града, Локални план акције за децу, Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Пироту, План јавног здравља, ЛАП за запошљавање, Европска повеља за родну равноправност.

Заједнички интереси становништва у локалној заједници јесу да се створе сви могући услови за несметан и квалитетан живот целокупне популације. При дефинисању и одређивању свих активности од животног значаја, односно при покретању иницијатива за уређењем одређених области или примене одређених правила неопходно је учешће становништва на локалном нивоу. Такође, сензибилизација јавности је јако битна и од ње зависи целокупан допринос локалног становништва приликом уређења заједничког живота на локалу.

2. ПРАВНИ ОКВИР

Заштита од дискриминације и поштовање родне равноправности представљају основ остваривања људских права. Процес укључивања наше земље у европске интеграције захтева да се у остваривању и заштити основних људских права поштују највиши међународни и национални стандарди. Такође, неопходне су реформе ради укидања одредби и пракси које подржавају родно засновану дискриминацију, као и посебне мере за повећање заступљености жена у државној управи, локалној самоуправи и у процесима одлучивања.

Национални стратешки и законски оквир ЛАП за родну равноправност је усклађен са међународним и националним стратешким правним и политичким оквиром дефинисаним у Националној стратегији за родну равноправност 2021-2030 и Уставу Републике Србије, као основним или кључним документима за стратешки оквир ЛАП.

- Устав Републике Србије јамчи људска права утврђена потврђеним међународним уговорима, опште прихваћеним правилима међународног права и законима (члан 18. Устава РС. став 1). Устав гарантује равноправност жена и мушкараца и развој политика једнаких могућности (члан 15. Устава РС) и забрањује дискриминацију по било ком основу, укључујући и ону по основу пола (члан 21. Устава РС став 3).
- Закон о равноправности полова који уређује стварање једнаких могућности, остваривања права и обавеза, предузимање посебних мера за спречавање и отклањање родне дискриминације и поступак правне заштите лица изложених дискриминацији.

Под равноправношћу полова овај закон подразумева „равноправно учешће жена и мушкараца у свим областима јавног и приватног сектора, у складу са општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима, Уставом Републике Србије и законима, и сви су дужни да је поштују” (члан 2. став 1). Државни органи, органи аутономне покрајине, органи јединица локалне самоуправе, организације којима је поверено вршење јавних овлашћења, као и правна лица која оснива или финансира у целини, односно у претежном делу Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, дужни су да прате остваривање равноправности засноване на полу у свим областима друштвеног живота, примену међународних стандарда и Уставом зајемчених права у овој области,, (члан 2. став 4).

Овај закон обавезује органе јавне власти да воде активну политику једнаких могућности у свим областима друштвеног живота (члан 3). Политика једнаких могућности подразумева постизање равноправности полова у свим фазама планирања, доношења и спровођења одлука које су од утицаја на положај жена и мушкараца.

Као једна од обавеза органа јединица локалне самоуправе у чл.39 овог закона прописано је да ”У процесу усвајања развојних планова и других аката, надлежни органи јединица локалне самоуправе разматрају мере и активности које су у функцији равноправности полова и остваривању једнаких могућности”.

- Закон о забрани дискриминације уређује општу забрану дискриминације, облике и случајеве дискриминације и механизме заштите. Међу основама дискриминације наводи се, између осталих, пол, родни идентитет, сексуална оријентација, брачни и породични статус (члан 2, став 1). Закон дефинише дискриминацију на основу пола као поступање „противно начелу равноправности полова, односно начелу поштовања једнаких права и слобода жена и мушкараца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота” (члан 20. став 1).

Република Србија је као чланица УН, Савета Европе и других међународних организација, потписница низа међународних документа који се односе на права жена и родну равноправност као што је Универзална декларација о људским правима, Конвенција о политичким правима жена, Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена, Пекиншка декларација и платформа за акцију, Резолуција Савета безбедности Уједињених нација 1325, Миленијумска декларација УН и друге.

ЛАП се ослања и на национална стратешка документа као што су Стратегија за смањење сиромаштва у Србији, Национална стратегија за родну равноправност 2021-2030, Национални миленијумски циљеви развоја у Републици Србији, Резолуција Савета безбедности Уједињених нација - Жене, мир и безбедност (у даљем тексту Резолуција 1325) као и Национални акциони план за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (у даљем тексту НАП 1325). Основни документи на које смо се позивали приликом заступања били су Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу .

Приликом израде ЛАП за родну равноправност водило се рачуна о усклађености са планским документима донетим на републичком нивоу, водећи рачуна о изворним надлежностима јединице локалне самоуправе, у домену планирања прописаних Уставом и законом. Формат ЛАП за родну равноправност је у складу са међународним документима и домаћим стратешким плановима у овој области, као и Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа, и садржају појединачних докумената јавних политика у делу табеларног приказа који ће омогућити Ех-post анализу ефеката и процеса праћења спровођења овог документа. Ех-ante анализа је представљена у делу *анализе стања у области родне равноправности*.

2.1 Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу

Овај документ, чији је потписник Град Пирот од 2013. године, служи локалним и регионалним управама у Европи као путоказ за усмеравање њихових снага и партнерстава ка постизању веће равноправности жена и мушкараца на локалном нивоу. Повеља дефинише одредбе у области демократске одговорности, политичких улога, улоге

послодаваца, планирања и одрживог развоја и других сегмената одлучивања на локалном нивоу и даје општи оквир за равноправност. Потписивањем Европске повеље међу првим градовима у Србији Град Пирот се обавезао да ће следити принципе родне равноправности и спроводити одредбе прописане Повељом у својој средини, као и да ће, у циљу пружања подршке примени ових принципа припремити Локални акциони план који дефинише циљеве Повеље.

2.2 Институционални оквир за унапређење родне равноправности у Републици Србији

Полазећи од Националне стратегије за родну равноправност 2021-2030 и релевантних закона, институционални механизми на нивоу ЈЛС су:

1. Комисија за родну равноправност
2. Савет за родну равноправност
3. Лице задужено за родну равноправност
4. Радне групе за родно одговорно буџетирање
5. Женска одборничка мрежа

Комисија за родну равноправност и једнаке могућности, основана је први пут 2011. у оквиру које је образован Тим за помоћ и подршку жртвама насиља. Почетком 2021. године образована је Комисија у новом саставу. Комисија је добила подршку у оквиру програма „ 2“ са SWISS PRO и менторску подршку Центра за социјалну политику који је имао за циљ ревидирање нацрта ЛАП за родну равноправност, његову имплементацију, активацију рада Комисије, формирање женске одборничке мреже и унапређење родних перспектива у свим областима. У септембру 2021.године је систематизовано радно место за област родне равноправности и именовано лице за праћење и спровођење родне равноправности у ГУ Пирот, а у октобру исте године је на седници Скупштине града Пирота формиран и Савет за родну равноправност.

3. ПРОЦЕС ИЗРАДЕ ЛАП-а

Израда ЛАП-а уследила је након доношења Одлуке о приступању његовој изради на седници Скупштине града Пирота одржаној 10.12. 2021. године, којом је дефинисано да се израда поверава савету за родну равноправност. Савет за родну равноправност чине представници локалне самоуправе, Центра за социјални рад, Актива средњих и основних школа, Националне службе за запошљавање и невладиних организација. Из редова савета је формирано радно тело које је израдило нацрт ЛАП-а. Са нацртом ЛАП-а је упознат Савет за родну равноправност на састанку одржаном 27.04. 2022. год. након чега је нацрт ЛАП-а стављен је на увид јавности и у њега су унете сугестије добијене од предстваника/ца јавности.

ЛАП има пет области:

- **Политика и јавни живот** у оквиру које је предвиђено стварање услова за повећање укључености жена у јавни и политички живот на локалу;
- **Економија** као област која предвиђа искорењивање економске неједнакости између жена и мушкараца, увођење политике једнаких могућности и боље коришћење женских ресурса за развој;
- **Образовање** у оквиру којег је за циљ постављено стварање системских предуслова за политику једнаких могућности у образовању на локалном нивоу;
- **Превенција родно заснованог насиља** са циљем превенције и сузбијања насиља над женама и заштите жртава насиља;
- **Социјална заштита** чији је циљ смањење неједнакости и сиромаштва, побољшање положаја социјално угрожених лица и других маргинализованих група (самохране мајке, жене са инвалидитетом, жене жртве насиља, старије жене у самачким домаћинствима..), смањење дискриминације, остваривање права из области социјалне заштите, психо-социјална помоћ и подршка и активна партиципација;

Израда ЛАП-а ослања се Националну стратегију за родну равноправност за период 2021-2030 и локалну стратегију унапређења положаја жена на територији града Пирота, а садржај ЛАП-а одговориће на унапред дефинисане кључне проблеме, истраживањем и фокус групама. Најважније сугестије и предлози групе која је радила на ЛАП-у су:

- да је неопходно да ЛАП буде концизан и свеобухватан,
- да приоритетне области дефинисане Националним акционим планом буду прилагођене локалном акционом планом,
- увођење родне компоненте у све области реализације ЛАП-а,
- да ЛАП има јасно дефинисане циљеве, као и циљне групе,

- да ЛАП буде операционализован, да садржи јасне акције и пут до реализације сваке акције понаособ,

- да приоритети циљних група буду реално постављени и остварљиви,

- проценити потребна средства и јасно их дефинисати и распоредити по областима,

- у израду ЛАП-а активно укључити жене представнице циљних група.

Препорука групе за прву годину реализације ЛАП-а је да буде предвиђено мање активности како би све биле реализоване и како би за даљу реализацију била обезбеђена подршка из буџета града. Препорука је и да циљне групе буду дефинисане у самој активности/области ЛАП-а, да се ослони на модел ЛАП-а за децу као модел добре праксе а кључну подршку у реализацији треба обезбедити од стране комисије за родну равноправност. Када је у питању сам садржај ЛАП-а, закључено је да је неопходно најпре урадити истраживање циљне групе и анализу добијених података, како би приоритети били постављени у односу на стварне потребе жена на локалном нивоу.

Радна група дефинисала је кораке у изради документа.

- Састанци – дискусије о приоритетима и потребама циљних група на основу идентификованих изазова и области које су садржај ЛАП-а, на основу нацрта.
- Састанци – операционализација (развијање мера и активности) ЛАП-а и дефинисање модела финансирања
- Готов нацрт ЛАП-а – достављање Савету за родну равноправност и јавности на мишљење и сугестије
- Финална верзија ЛАП-а.

4. МЕТОДЕ

Методе које су коришћене у изради ЛАП-а, биле су лобирање, изградња мреже подршке, информисање, мотивисање и укључивање циљне групе и шире јавности кроз јавне акције. Посебна иницијатива је формирање женске одборничке мреже и пружање подршке у унапређењу родних перспектива у јавним политикама.

Сама израда ЛАП-а прошла је кроз следеће фазе:

1. Стварање предуслова за реализацију процеса израде ЛАП-а
2. Анализа контекста
3. Стратешко и акционо планирање
4. Процес јавне расправе
5. Усвајање стратешког документа од стране Скупштине града

Медијско извештавање о активностима било је добро, односно локални медији пратили су све активности и процесе израде стратешког документа.

За дефинисање мера и активности овог ЛАП-а, додатно су коришћени и елементи ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Граду Пироту, ЛАП запошљавања, ЛПА за децу.

Један од предуслова за спровођење ЛАП-а је повећан ниво међусекторске сарадње и то ће свакако бити један од праваца у имплементацији ЛАП-а. Такође, повезивање иницијатива женске одборничке мреже ће такође бити један од важних аспеката.

5. АНАЛИЗА СТАЊА И ПОДАЦИ РЕЛЕВАНТНИ ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ

Демографски подаци

Према *Попису становништва Републике Србије из 2011. године*, Пиротска област има 92.479 становника, од којих су 46.768 особе мушког, а 45.711 особе женског пола. У Пироту је према истом извору живело укупно 57.928 становника, од тога, у градској средини 38.785 становника, а у руралним подручјима 19.143 становника. Према званичним статистичким подацима, у Пироту се запажа изузетно негативан тренд смањења броја становника, који се од укупно 63.791 становника колико је пописано 2002. године, смањио за 9,2% (до пописа 2011). Просечна густина насељености износи 47 становника/км², а просечан број чланова по домаћинству је 2,85.

Просечна старост становника је 44,2 године (43,4 године мушка и 45 година женска популација). По старосном добу, 17,99% становника је млађе од 19 година, 53,91% је у добу од 20-59 година, а 28,1% становништва је старије од 60 година. На нивоу Србије, удео становништва преко 60 година је 22,5%, па се може рећи да град Пирот превазилази републички просек и има изузетно неповољну старосну структуру. Посматрајући полну структуру, мушка популација је незнатно бројнија (50,25%) у односу на женску популацију (49,75%). Што се тиче етничке припадности, највише има Срба – 91,89%, затим следе Роми са 4,47% и Бугари са 0,95%.

У току израде Плана развоја Града Пирота (2021 – 2028) дефинисана је визија развоја града одређивањем потенцијалних вредности и развојних праваца града и одговарајућих мера, заснованих на унапређењу квалитета живота грађана и подстицању убрзаног економског развоја, тежећи ка одрживом, планском и рационалном коришћењу природних ресурса, уз очување природног и културног наслеђа, обезбеђење социјалног напретка и смањење сиромаштва, пружање квалитетног образовања, здравствене заштите, поштујући различитости и пружајући основна права и једнаке могућности за све.

Области које покрива овај план су:

- Учешће жена у политичком и јавном животу
- Економија и тржиште рада
- Образовање
- Превенција родно заснованог насиља
- Здравље
- Социјална заштита
- Информисање

ЛАП за унапређење родне равноправности ће пратити визију развоја града и планира активности у том правцу.

5.1. Учешће жена у политичком и јавном животу

У Пироту жене учествују у извршној власти неодговарајућом заступљеношћу и у процесу одлучивања једним мањим делом. На местима Градоначелника и заменика градоначелника града Пирота су мушкарци. Градско Веће броји 11 чланова од којих су 2 жене и 9 мушкараца што у процентима износи 18%.

Скупштина града броји 56 одборника, од тога су 21 жене што у процентима износи 37,5%. На место председника и заменика председника Скупштине града су жене. На позицији начелника одељења Градске управе Пирот су 2 жене од укупно 4, што у процентима износи 50%.

Подаци: Скупштина града Пирота броји укупно 56 одборника, од тога су 21 жене, што у процентима износи 37,5%.

Изазов: укључивање жена одборника у рад женске парламентарне мреже и креирање плана деловања

- повећати број жена у органима извршне власти

Подаци: Од 11 јавних установа, 4 жене је на руководећим функцијама, што износи 36%, а у Градској управи Пирот на позицији начелника одељења су 2 жене од укупно 4, што у процентима износи 50%.

Изазов: учешће већег број жена на руководећим местима

5. 2. Економија и тржиште рада

Економија је једна од кључних области где треба предвиђати искорењивање економске неједнакости између жена и мушкараца, увођење политике једнаких могућности и боље коришћење женских ресурса за развој, отварање тржишта рада за жене из маргинализованих група.

Према подацима Националне службе за запошљавање из марта 2021. године, укупан број незапослених на територији града Пирота износи 5.621 незапослено лице. Жене чине 58,6% од укупног броја незапослених. Посматрајући њихову квалификациону структуру, види се да највећи проценат жена има завршену средњу школу, III и IV степен стручне спреме 52,5%, док је значајан проценат жена које имају I степен стручне спреме 26,8% (завршена основна школа). Приметно је да је у одређеним занимањима заступљеност жена већа у односу на заступљеност мушкараца. Жене предњаче у занимањима: шивач, конфекцијски техничар, васпитач, фризер, продавац, књиговођа, док је заступљеност жена значајно мала у занимањима машинске, електро и грађевинске струке, што би захтевало дубљу анализу укључујући и степене стручне спреме.

Број незапослених лица	Ниво квалификације								УКУПНО	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
Пирот	Укупно	1.644	132	1.500	1.498	14	356	476	1	5.621

	Жене	885	63	780	953	5	271	338	0	3.295
--	------	-----	----	-----	-----	---	-----	-----	---	-------

Табела: Број незапослених лица на територији града Пирота у марту 2021. године по степену стручне спреме

Број незапослених лица		Старосна структура										УКУПНО
		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-60	60-65	
Пирот	Укупно	128	413	549	499	526	562	621	761	942	620	5.621
	Жене	58	233	358	328	341	356	399	474	503	245	3.295

Табела: Број незапослених лица на територији града Пирота у марту 2021. године по старосној структури

Број незапослених лица		Према дужини трајања незапослености										УКУПНО
		до 3 месеца	Од 3 до 6 месеци	Од 6 до 9 месеци	Од 9 до 12 месеци	Од 1 до 2 године	Од 2 до 3 године	Од 3 до 5 године	Од 5 до 8 година	Од 8 до 10 година	Прек о 10 година	
Пирот	Укупно	1.197	489	449	301	880	440	443	525	190	727	5.621
	Жене	676	246	251	171	470	270	278	351	108	474	3.295

Табела: Број незапослених лица на територији града Пирота у марту 2021. године по дужини трајања незапослености

Акционим планом за период од 2021-2023. године за спровођење стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године, жене су сврстане у приоритетну категорију за укључивање у поједине мере активне политике запошљавања, па се у вези с тим наводи следеће: „У оквиру појединих мера активне политике запошљавања дефинисане су категорије теже запошљивих лица која се укључују у меру, а у мерама у оквиру којих нису дефинисане категорије, приоритет за укључивање имају незапослена лица из следећих категорија:

- лица без основног образовања,
- лица без завршене средње школе,
- лица старости до 50 и више година,
- дугорочно незапослена лица која посао траже дуже од 12 месеци, а посебно незапослена лица која посао траже дуже од 18 месеци,
- жене, посебно дугорочно незапослене жене,
- млади до 30 година старости, а посебно младе жене, млади без завршене срење школе, као и млади без радног искуства,
- особе са инвалидитетом,
- Роми,
- корисници новчане социјалне помоћи,
- лица у статусу вишка запослених,

Такође, у мере активне политике запошљавања укључиваће се и незапослена лица из следећих теже запошљивих категорија:

- млади у домском смештају, хранитељским и старатељским породицама,
- жртве породичног насиља,
- жртве трговине људима,
- избегла и расељена лица, повратници према Споразуму о реадмисији,

- самохрани родитељи,
- супружници из породице у којој су оба супружника незапослена,
- родитељи деце са сметњама у развоју,
- бивши извршиоци кривичних дела.

Посебан приоритет за укључивање у мере активне политике запошљавања имају лица која се суочавају са више фактора отежане запошљивости, односно, која припадају у две или више претходно наведених категорија теже запошљивих лица.

У локалном планским документу у области запошљавања могу се утврдити и друге категорије теже запошљивих лица према утврђеном стању на локалном тржишту рада.

„Сходно уведеној пракси родног буџетирања у мере активне политике запошљавања подједнако ће се укључивати незапослени мушкарци и жене, ради подстицања једнаких могућности за њихово запошљавање”.

Број лица укључених лица у мере АПЗ (НСЗ и ЛАПЗ суфинансирање)			период јануар - децембар 2019. године		период јануар - децембар 2020. године	
			Укупно	Жене	Укупно	Жене
1.3 - МЕРЕ АКТИВНОГ ТРАЖЕЊА ПОСЛА	1.3.1 - Клуб за тражење посла	1.3.1 - Клуб за тражење посла	82	61	30	26
		1.3.1 - Клуб за тражење посла	82	61	30	26
	1.3.2 - Обука за активно тражење посла - АТП1	1.3.2 - Обука за активно тражење посла - АТП1	188	116	159	88
		1.3.2 - Обука за активно тражење посла - АТП1	188	116	159	88
	1.3.3 - Тренинг самоефикасности	1.3.3 - Тренинг самоефикасности	68	47	35	28
		1.3.3 - Тренинг самоефикасности	68	47	35	28
	1.3.4 - Мотивационо - активациона обука за Роме	1.3.4 - Мотивационо - активациона обука за Роме	0	0	0	0
		1.3.4 - Мотивационо - активациона обука за Роме	0	0	0	0
	1.3.5 - Мотивационо- активациона обука за лица без квалификација и нискоквалификована лица	1.3.5 - Мотивационо- активациона обука за лица без квалификација и нискоквалификована лица	72	39	96	47
		1.3.5 - Мотивационо- активациона обука за лица без квалификација и нискоквалификована лица	72	39	96	47
1.3.6 - Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	1.3.6 - Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	22	20	13	8	
	1.3.6 - Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	22	20	13	8	
1.3 - МЕРЕ АКТИВНОГ ТРАЖЕЊА ПОСЛА			432	283	333	197
1.4 - САЈАМ ЗАПОШЉАВАЊА	1.4 - САЈАМ ЗАПОШЉАВАЊА	1.4 - САЈАМ ЗАПОШЉАВАЊА	895	513	0	0
		1.4 - САЈАМ ЗАПОШЉАВАЊА	895	513	0	0
	1.4 - САЈАМ ЗАПОШЉАВАЊА	2.2.2 - Преквалификација/доквалификација	40	23	4	0
		2.2 - ОБУКЕ	40	23	4	0
2 - ПРОГРАМИ ДОДАТНОГ ОБРАЗОВАЊА И ОБУКЕ	2.3 - СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ	2.3.1 - Приправници и волонтери	2	2	9	6
		2.3.4 - Стручна пракса	58	45	47	38
		2.3.5 - Стицање практичних знања	2	0	3	2
		2.3.6 - Оспособљавање за самосталан рад – Моја прва плата	0	0	126	80
	2.3 - СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ	62	47	185	126	
2 - ПРОГРАМИ ДОДАТНОГ ОБРАЗОВАЊА И ОБУКЕ			102	70	189	126
3.2 - СУБВЕНЦИЈЕ ЗА	3.2.1 - Субвенција за самозапошљавање	3.2.1.1 - Субвенција за самозапошљавање	92	44	68	37
		3.2.1 - Субвенција за самозапошљавање	92	44	68	37

ЗАПОШЉАВАЊЕ	3.2.2 - Субвенција послодавцима	3.2.2.1 - Субвенција за отварање нових радних места	18	8	19	7
		3.2.2 - Субвенција послодавцима	18	8	19	7
3.2 - СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ			110	52	87	44
3.5 - Јавни радови	3.5 - Јавни радови	3.5 - Јавни радови	25	5	12	1
		3.5 - Јавни радови	25	5	12	1
3.5 - Јавни радови			25	5	12	1
3.8 - Субвенције ОСИ - Посредовање	3.8.1 - Субвенција зараде за ОСИ без радног искуства	3.8.1 - Субвенција зараде за ОСИ без радног искуства	5	3	10	5
		3.8.1 - Субвенција зараде за ОСИ без радног искуства	5	3	10	5
	3.8.2 - Рефундација примерених трошкова прилагођавања радног места	3.8.2 - Рефундација примерених трошкова прилагођавања радног места	0	0	0	0
		3.8.2 - Рефундација примерених трошкова прилагођавања радног места	0	0	0	0
	3.8.3 - Рефундација трошкова зараде - Радна асистенција	3.8.3 - Рефундација трошкова зараде - Радна асистенција	1	0	1	1
3.8.3 - Рефундација трошкова зараде - Радна асистенција		1	0	1	1	
3.8 - Субвенције ОСИ - Посредовање			6	3	11	6
Тотал			1.570	926	632	374

Незапослене жене суочене су са више фактора отежане незапошљивости и у прилог томе говори следећа табела:

Преглед незапослених лица по категоријама теже запошљивих лица				
Незапослена лица	Укупно			5.621
Особе са инвалидитетом	Укупно			264
	Жене			104
Млади (до 30 година старости)	Укупно			1.090
	Жене			649
Дугорочно незапослени	Укупно			3.185
	Жене			1.951
Корисници новчане накнаде у случају незапослености	Укупно			392
	Жене			201
Технолошки вишкови	Укупно			302
	Жене			177
Технолошки вишкови - старији од 55 година	Укупно			137
	Жене			56
Самохрани родитељи	Укупно			41
	Жене			38
Оба незапослена родитеља	Укупно			143
	Жене			68
Интерно расељена лица	Укупно			8
	Жене			7
Избеглице	Укупно			0
	Жене			0
Корисници новчане социјалне помоћи	Укупно			637
	Жене			301
Деца у хранитељским породицама	Укупно			0
	Жене			0
Повратници из иностранства по споразуму о реадмисији	Укупно			1
	Жене			1
Повратници из затвора	Укупно			7
	Жене			1

Роми	Укупно	483
	Жене	255
Жртве трговине људима	Укупно	0
	Жене	0
Жртве породичног насиља	Укупно	4
	Жене	4
Остале угрожене категорије	Укупно	2.742
	Жене	1.558
Лица без школе или са непотпуном основном школом	Укупно	296
	Жене	171
Деца палих бораца (до 30 година старости)	Укупно	0
	Жене	0
Деца без родитељског старања (до 30 година старости)	Укупно	0
	Жене	0
Родитељи деце са сметњама у развоју	Укупно	0
	Жене	0
Оба незапослена супружника	Укупно	80
	Жене	43

Изазови: развој женског предузетништва, учешће жена из маргинализованих група на тржишту рада. Едукација и преквалификација су такође важни аспекти, као и социјална активација жена из маргинализованих група.

5.3. Образовање

Предшколско васпитање и образовање је организовано у оквиру Предшколске установе "Чика Јова Змај" која има 6 објекта и укупно 1.429 детета у 57 васпитних група. Број ученика основних школа је 3.440 ученика, укључујући и децу основношколског узраста који похађају ШОСО „Младост“. Средње школе похађа 1.887 ученика, укључујући и децу средњешколског узраста који похађају ШОСО „Младост“.

Образовна структура у Пироту је нешто лошија од просека Србије – 39% становништва 15+ има завршену само основну школу или је без образовања док је на нивоу Србије таквих 35%. Следећи графикон показује основне контингенте становништва по нивоу стеченог образовања. Удели становника према нивоу стеченог образовања су веома слични уделима на нивоу Србије. Разлике се примећују код вишег нивоа образовања у корист просека на националном нивоу, и обрнуто за ниже нивое образовања.

Учешће неписмених у укупном становништву старијем од 10 година је ниже у Пироту у поређењу са Србијом. Нижи нивои неписмености у Пироту у односу на просек Србије се бележе и међу мушкарцима и међу женама. Пиротска област, с друге стране, бележи више учешће неписмених лица, и од републичког просека и од Пирота.

Ипак, на сва три посматрана нивоа, приметна је разлика у учешћу неписмених према полу. Већи део неписмених лица старијих од 10 година чине жене – у Србији 3 пута више, а у Пироту скоро 4 пута више.

Компјутерска писменост у Пироту је на нижем нивоу у односу на просек Србије – око 30% је било компјутерски писмених (28% жена и 33% мушкараца) у 2011.

години у поређењу са већ ниских 35% на нивоу Републике. Чак 56,5% становника старијих од 15 година је било компјутерски неписмено у Пироту, у 2011. години.

Обухват деце ПОВ у Пироту је на нижем нивоу него што је то у Републици Србији, али је незнатно виши у односу на Пиротску област.

У Пироту постоје 4 матичне основне школе са 20 истурених одељења која су у руралним деловима.

Нето стопа обухвата основним образовањем у Пироту 2019. године износила је 93,9% - док је стопа завршавања основне школе износила 100 %. Ове податке ипак треба узети са малом резервом, јер могући су и методолошки проблеми у статистици образовања и посебно проблем њихове интерпретације на локалном нивоу.

Стопа одустајања од школовања у 2019. години у основном и средњем образовању је била 0,2% и 0,5% респективно. Ови подаци се прилично разликују од просека Републике– на нивоу Србије стопа одустајања из ОШ је у истој години износила 0,6% и 1,1% из средње школе.

Ученици који прелазе из основне школе у средњу, у највећем броју случајева уписују четворогодишње стручне школе, али не тако мали број ђака уписује и гимназију и један мали број трогодишње стручне школе. Девојчице у знатно већем броју од дечака уписују гимназију, док је обрнут случај са трогодишњом школом и четворогодишњом школом. На нивоу Републике Србије, такође нешто више девојчица уписује гимназије, док четворогодишње стручне школе једнако уписују и дечаци и девојчице.

Изазови: повећање компјутерске писмености, наставак иницијатива за спречавање осипања (у складу са планом акције за спречавање осипања), подршка програмима инклузије и ваншколских активности маргинализованих група, подршка породицама са децом у циљу постизања образовне инклузије, повећање обухвата жена у програму образовања за одрасле, већи обухват деце у предшколском васпитном образовању(целодневни и скраћени боравак),повећање капацитета Предшколске установе „Чика Јова Змај“.

5. 4. Превенција родно заснованог насиља

Циљ је рад на програмима превенције и сузбијања насиља над женама и заштите жртава насиља. У граду Пироту су слабије развијени овакви програми, па је то један од приоритета. Овај вид подршке је дефинисан као приоритетан кроз процес утврђивања потреба за услугама и подршком циљне групе, жене жртве насиља. Жене жртве насиља чине скоро 3% у укупном броју одраслих особа, корисника ЦСР. Једна од смерница је истраживање могућности организовања заштите жртава насиља на нивоу округа или града Пирота са околним општинама, као и разматрање увођења и / или појачавање саветодавних услуга у ЦСР. Са локалним НВО планирати увођење СОС телефона.

Један од важних праваца је едукација НВО и жена из маргинализованих група за освешћивање проблема насиља, посебно превенција насиља над девојчицама. Ту се могу сврстати и тзв. рани бракови.

У школама у Пироту постоје тимови за спречавање осипања и тимови за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, који показују добре резултате. Постоје и планови акције за спречавање осипања. Осим тога, пиротске школе сарађују са цивилним сектором у организацији трибина и различитих предавања, а развијена је и вршњачка подршка у учењу.

Изазов: развој програма подршке и услуга усмерених на превенцију насиља и развој програма заштите жртава насиља.

5. 5. Здравље

Примарну здравствену заштиту у 2019. години обезбеђивало је укупно 203 здравствених радника и сарадника: 63 лекара, 103 медицинских техничара, 12 стоматолога, 21 стоматолошких техничара и 4 здравствена сарадника.

Секундарну здравствену заштиту становништву у 2020. год. пружало је 527 здравствених радника и сарадника: 121 лекара, 2 фармацеута, 4 здравствена сарадника и 400 медицинских техничара.

Дугорочни циљ града Пирота је побољшање здравља жена и унапређење равноправности у здравственој политици. Здравље жена се унапређује из године у годину. У служби за здравствену заштиту жена у 2019. години реализовано је укупно 4264 посета код гинеколога (4 лекара) од чега 3155 првих и 1109 поновних, као и 5180 систематских прегледа. Утврђено је укупно 4978 обољења, стања и повреда. Један лекар збрињава 5828 жена. Број посета по једној жени је 0,1 а број обољења 0,2.

У оквиру Програма који је у функцији Института/Завода за јавно здравље Министарства здравља РС реализује се „Координација, планирање, организација и спровођење активности промоције здравља, које су посебно усмерене на осетљиве групације становништва (труднице, мала и предшколска деца, школска деца, лица старија од 65 година живота и особе са инвалидитетом)“.

Општи циљ програма у оквиру реализације активности промоције здравља је унапређење и очување здравља становништва, развој здравих окружења и афирмација здравих стилова живота.

Програм се састоји из 3 целине:

- Координација и јачање капацитета и здравствено-промотивних активности примарне здравствене заштите
- Едукација и промоција здравља у заједници
- Унапређење здравља вулнерабилних група.

У току 2016/2017. год. године реализовано је истраживање помоћу анонимног анкетног упитника на случајном узорку од 636 ученица од I до IV разреда средње школе у Пиротском округу. Циљ истраживања је процена знања, ставова и понашања од битног утицаја на репродуктивно здравље девојака старосне доби од 15-19 година: прво сексуално искуство, број и старосна доб сексуалних партнера, начини заштите од нежељене трудноће и полно преносивих болести, информисаност и одговорност према репродуктивном здрављу.

Резултати спроведеног испитивања указују да рано ступање у сексуалне односе (16,3 год), недостатак знања о безбедном сексуалном односу и ППИ, ризично понашање (дрога, алкохол), непоуздана информисаност (из медија или од вршњака најчешће), намећу потребу за озбиљнијим деловањем институција здравственог и образовног система. Пожељна је имплементација области репродуктивног здравља у редован школски програм и иновација и боља организација у раду постојећег Саветовалишта за младе. Отварање гинеколошке амбуланте у оквиру саветовалишта, већа доступност и отвореност у раду уз коришћење савремених метода у раду, побољшало би квалитет превентивног здравствено васпитног рада у циљу формирања одговорног полног понашања и здравим стиловима живота. Истарживачки рад је презентован на XXXI Стручном скупу превентивне медицине Тимочке крајине 2018. год. (Аутор: Др Елизабета Алексић).

И друга претходна истраживања показују да су превенција и приступ здравственим услугама изазови. Овај изазов је посебно критичан за жене из ромске популације. Овде се подразумева превенција и едукација о здравим стиловима живота. Један од важних праваца у овој области је разматрање обавезности редовних превентивних прегледа, повећање информисаности о правима здравствене заштите, као и фокус на раном развоју деце.

5. 6. Социјална заштита

У граду Пироту се обезбеђују следеће услуге социјалне заштите у надлежности јединица локалне самоуправе: дневни боравак за децу и одрасле са сметњама у развоју, лични пратилац детета и помоћ у кући за старије. Укупан обухват корисника све три услуге је мали, укупно 84 корисника, по подацима из 2018. године, од којих је 61% женског пола. Један од великих изазова у Пироту је проширење и развој услуга социјалне заштите и то је једно од важних опредељења. Пирот обезбеђује и издвајања за програме једнократних помоћи, помоћи у природи и народну кухињу за најугроженије становништво у висини од око 10 милиона динара (2018.). Укупна издвајања за социјалну заштиту из буџета града (за услуге и материјалну подршку) су у 2018. години износила 16,5 милиона динара, што чини учешће од само 1% у укупном буџету.

Према евиденцији Центра за социјални рад Пирот, укупан број жена жртава насиља у 2020. години је 84 (од тога 13 из категорије младих 18-25; 62 из категорије одраслих

лица од 26-64 и 9 старих 65+). У 2020. години је било 8 детета (5 дечака и 3 девојчице) жртава породичног насиља.

Јасно је да је проширење програма социјалне заштите један од великих изазова. Посебно је изазов неразвијеност услуга и програма подршке за превенцију и заштиту жена од насиља. Програми подршке које обезбеђују НВО нису континуирани и не могу у највећој мери да одговоре на све потребе.

5. 7. Информисање

Претходна истраживања су показала да је информисаност недовољна у областима приступа девојчица и жена (посебно жена из маргинализованих група) правима у области запошљавања, здравља, социјалне заштите.

Већа сарадња са НВО сектором је један од неопходних предуслова, посебно око заступања права жена у дефинисаним областима, сарадњом са институцијама система и заједничким иницијативама.

6. ВИШЕСТРУКА ДИСКРИМИНАЦИЈА ЖЕНА

Вишеструка дискриминација осим родних, указује на разлике у раси, боји, етничкој и друштвеној припадности, генетским карактеристикама, језику, вери или веровању, политичком или другом мишљењу, припадности националној мањини, имовини, рођењу, инвалидитету, старости, сексуалној оријентацији или друштвено-економском статусу, које морају такође бити узете у обзир приликом решавања питања равноправности између жена и мушкараца.“ (Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу, начело)

Жене које припадају рањивим групама (Ромкиње, особе са инвалидитетом, националне мањине и друге групе), у многим областима су изложеније дискриминацији и социјалној искључености него мушки припадници тих група.

Група жена која се може оценити као изложена могућностима вишеструке дискриминације су Ромкиње. Да би се на холистички начин утицало на вишеструку маргинализацију припремљен је ЛАП за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Граду Пироту, који рефлектује опредељеност Пирота ка ублажавању последица вишеструке дискриминације.

Именована је Мобилна јединица за социјално укључивање Рома и Ромкиња на локалном нивоу (у даљем тексту: Мобилна јединица), као један од важних механазама подршке ромској популацији, са нагласком на права жена и девојчица. У раду Мобилне јединице учествују представници локалне самоуправе (координаторка за ромска питања, начелник Одељења за ванпривредне делатности, представници Одељења за урбанизам, комунално-стамбене послове, грађевинарство и инспекцијске послове), представници Центра за социјални рад, Дома здравља, Националне службе за запошљавање – филијале Пирот, Предшколске установе „Чика Јова Змај“, ОШ „Свети Сава“, ОШ „Вук Караџић“, ОШ „8. септембар“ и Гимназије. Чланови мобилне јединице су запослени у поменутиим установама и раде на пословима који су у вези са остваривањем права Рома и Ромкиња.

Мобилна јединица подстиче директно примењивање стратешких мера у органима и установама; обилази ромска насеља на основу утврђеног плана; сарађује са Националним саветом ромске националне мањине и организацијама цивилног друштва; обавештава органе јавне управе о проблемима у вези са применом стратешких мера; припрема иницијативе и пројекте којима се осигурава сарадња локалних организација и партнера у процесу унапређења положаја Рома и Ромкиња; прикупља податке о остваривању стратешких мера.

Поред наведених организација/институција/установа чији представници су укључени у рад Мобилне јединице, у процес социјалног укључивања Рома и Ромкиња потребно је укључити и следеће представнике јавног, приватног и цивилног сектора: локалне медије, спортски центар, Јоб Инфо центар.

Добра сарадња коју Град Пирот има са ромским НВО у области социјалног укључивања је веома задовољавајућа. Читав низ пројеката, радионица, истраживања ових НВО је подржан од стране градске управе. Кроз ЛАП за унапређење родне равноправности ће се одређене мере усклађивати са већ постигнутим нивоом добре сарадње и наставити даље.

Још један механизам у локалној самоуправи је важан са аспекта деловања на вишеструку дискриминацију, посебно девојчица из маргинализованих група. Тај механизам је интерсекторска комисија која је веома етаблирана у локалној заједници. Кроз активности и препоруке ове комисије, у овом ЛАП-у ће додатно бити истакнуте мере додатне подршке које превенирају маргинализацију и вишеструку дискриминацију деце, посебно девојчица у остваривању добрих исхода кроз инклузивно образовање.

7. УВОЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ЈАВНЕ ПОЛИТИКЕ И ПРОГРАМЕ И УВОЂЕЊЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ МЕХАНИЗАМА РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ЈЛС

7.1. Увођење родне равноправности у јавне политике

У Националној стратегији за родну равноправност наглашено је да се Република Србија определила за вођење усклађене политике у циљу интегрисања родне равноправности у све области деловања институција система, укључујући спровођење активности на националном и локалном нивоу, као и увођење родно одговорног буџетирања. Као предуслов за родно одговорно буџетирање, неопходно је успоставити систем прикупљања и праћења родно сензитивних података. Када се такав систем успостави, биће ефикасније праћење локалних политика усмерених на жене у смислу обима интервенције и величине програма.

Град Пирот је увео родну перспективу у План развоја града (2021-2028 год).

Од изузетне важности је и промоција употребе родно осетљивог језика.

7.2. Институционални механизми родне равноправности

Када су у питању институционални механизми родне равноправности или механизми који могу имати значајан утицај на родну равноправност у нашој локалној средини, то су:

- Комисија за родну равноправност,
- Савет за родну равноправност
- Мобилни тим за инклузију Рома,
- Савет за запошљавање,
- Савет за здравље,
- Савет за безбедност
- Тим за превенцију трговине људима,
- Тим за сузбијање насиља у породици.

7.3. Резултати рада у области родне равноправности у претходном периоду

Град Пирот је на неформалан начин кроз ангажман НВО подржао бројне пројекте и иницијативе које доприносе родној једнакости. Свакако најважнији су *Корак напред* (едукације жена о покретању бизниса у оквиру програма Swiss PRO), *Положај жена на селу*, *Удружење против дискриминације*, *Креирање јавних политика за социјално укључивање Рома и Ромкиња*, *Превенција раних бракова у ромској заједници у Пироту*, *Припрема ромске деце предшколског узраста за инклузију у даљем образовању и едукације о хигијени (са фокусом на девојчице и жене)*, *Сексуално и репродуктивно здравље*, *Корак до посла*, *Центар за рано учење Рома...*

8. ЦИЉЕВИ, МЕРЕ И АКТИВНОСТИ ЛАП ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ

ОПШТИ ЦИЉ УНАПРЕЂЕЊА РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ:

Побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности кроз једнаке могућности на територији Града Пирота.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ, МЕРЕ И АКТИВНОСТИ

Посебни циљ 1. Створити услове за повећање укључености жена у јавни и политички живот

Мера 1.1. Подршка већем укључивању жена у јавни и политички живот локалне заједнице

Активности:

1.1.1. Организовање радионица и тренинга за оснаживање жена у њиховој партиципацији на руководећим местима у предузећима и установама

1.1.2. Организовање радионица и тренинга за укључивање жена у Саветима месних заједница

Мера 1.2. Унапређење механизма родне равноправности и њихова промоција

Активности:

1.2.1. Промоција ЛАП за родну равноправност

1.2.2. Вођење родне анализе и родне статистике

1.2.3. Активно промовисање механизма родне равноправности у медијима

Посебни циљ 2. Стварање системских предуслова за политику једнаких могућности на тржишту рада и привреди на локалном нивоу

Мера 2.1. Обезбеђивање примене начела родне равноправности у креирању и спровођењу политике запошљавања

Активности:

2.1.1. Доношење правних аката о равномерном укључивању жена и мушкараца у тела која се баве спровођењем и праћењем политике запошљавања на основу принципа једнаких могућности.

2.1.2. Едукација запослених у референтним телима и установама за програме намењене рањивим групама и женама које припадају рањивим групама изложених вишеструкој дискриминацији (Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене ИРЛ, жене са села...)

Мера 2.2. Смањивање неједнакости на тржишту рада

Активности:

2.2.1. Иницирање програма и мера за подстицање запошљавања, предузетништва и samozapoшљавања намењених женама које су вишеструко дискриминисане

2.2.2. Креирање и спровођење програма за охрабривање жена да се баве *нетрадиционалним* занимањима ван родних стереотипа

2.2.3. Креирање и спровођење подстицајних програма у пољопривреди, органској производњи и бављење старим занатима

2.2.4. Иницирање оснивања Центра за женско предузетништво за оснаживање и едукацију жена за покретање сопственог бизниса

Посебан циљ 3. Стварање системских предуслова за политику једнаких могућности у образовању на локалном нивоу

Мера 3.1. Интегрисање перспективе родне равноправности у образовање и формирање образовног окружења у складу са принципима родне равноправности

Активности:

3.1.1. Креирање програма функционалног образовања у складу са потребама тржишта и укључивање жена у те програме у складу са принципом једнаких могућности (50% жена)

3.1.2. Укључивање жена у основно образовање одраслих (посебно из осетљивих категорија)

3.1.3. Организовати едукације о родној равноправности за запослене у просвети и кампање о потреби афирмације родно сензитивног језика у образовању

3.1.4. Иницирати развој родно осетљивих, антидискриминаторних и секуларних програмских садржаја (у оквиру по закону дефинисаних 30% наставних садржаја) уз развој пакета мера за превенцију смањења броја девојака које напуштају образовање, посебно из вишеструко рањивих група (Ромкиње, девојке/жене са инвалидитетом, жене ИРЛ, жене са села...)

3.1.5. Подстицање образовних институција да укључе програм родне равноправности у ваннаставне активности у складу са узрастом ученика/ца по квоти од 30% наставног садржаја који се може креирати на локалном нивоу

Посебан циљ 4. Превенција и сузбијање насиља над женама и заштита жртва насиља

Мера 4.1. Обезбедити услове за континуиране, одрживе, доступне услуге за подршку женама у случајевима насиља

Активности:

4.1.1. Израда препоруке у јединици локалне самоуправе за финансирање специјализованих услуга подршке женама у ситуацијама насиља

4.1.2. Израда превентивних програма за вишеструко маргинализоване жене

4.1.3. Креирати нове, доступне услуге помоћи и подршке женама жртвама насиља и вишеструко маргиналованим женама

Мера 4.2. Обезбеђивање подршке жртвама у ситуацији насиља

Активности:

4.2.1. Проширивање услуга социјалне заштите за подршку женама жртвама насиља уз обезбеђивање правно-психолошке подршке жртвама насиља

4.2.2. Организовање кампања и јавних трибина за подизање свести јавности на живот без насиља (16 дана активизма, 18. мај- Дан сећања на жртве насиља...)

4.2.3. Успостављање чвршћих веза између јавног и цивилног сектора у области заштите од насиља

Мера 4.3. Унапређивање квалитета извештавања и медијских прилога који се односе на насиље над женама

Активности:

4.3.1. Спровођење обука уредника електронских и штампаних медија о начину извештавања у случајевима насиља

4.3.2. Спровођење независних истраживања медијских садржаја о насиљу

Посебан циљ 5: Унапређење равноправности у здравственој политици и политици социјалне заштите

Мера 5.1. Очувати и унапредити опште здравље жена уз оснаживање жена за преузимање одговорности за сопствено здравље

Активности:

5.1.1. Подржати едукације жена из вишеструко рањивих група о важности превенције у здравственој заштити

5.1.2. Покренути иницијативу за проширење мреже примарне здравствене заштите и стављање у функцију постојећих амбуланти у сеоским МЗ

5.1.3. Развити програм за унапређење репродуктивног здравља младих

5.1.4. Организовати кампању за унапређење редовности превентивних прегледа, посебно усмерено на жене из вишеструко рањивих група (Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене ИРЛ, жене са села...)

Мера 5.2. Развијање и доступност програма и услуга социјалне заштите из надлежности ЈЛС

Активности:

5.2.1. Анализа потреба за развојем нових услуга социјалне заштите, посебно оних намењених женама из посебно осетљивих група

5.2.1.2. Успостављање недостајућих услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС

9. СПРОВОЂЕЊЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ

ЈЛС је одговорна за остваривање, примену и заштиту људских права на основу принципа равноправности и недискриминације, као и за вођење политике једнаких могућности.

Имајући у виду да овај ЛАП обухвата више области јавног живота, реализација циљева и мера захтева међу-секторски и координисани приступ свих одговорних институција. Њихово деловање и активности координисаће Савет за родну равноправност ЈЛС.

С обзиром на то да се политика једнаких могућности и родне равноправности може успешно водити само уз партнерство свих сектора друштва – органа јавне власти, пословног сектора и цивилног сектора, неопходно је да се у процес примене ЛАП укључе сви релевантни актери, нарочито цивилни сектор.

Координација, праћење и извештавање

Савет за родну равноправност Града Пирота је одговоран за праћење примене овог ЛАП-а.

Кључни партнери у примени Локалног акционог плана за родну равноправност поред Савета за родну равноправност Града Пирота, органа и службе ЈЛС и надлежна филијала Националне службе за запошљавања су женска и друга удружења у оквиру цивилног сектора, Центар за социјални рад, Тим за помоћ и подршку жртвама насиља, образовне установе, полиција и тужилаштва.

Савет за родну равноправност Града Пирота ће успоставити механизам континуираног прикупљања појединачних извештаја свих одговорних органа институција и организација за примену ЛАП за родну равноправност.

Одговорни органи ЈЛС, институције и организације достављаће Савету за родну равноправност годишње извештаје о спроведеним активностима, по потреби и по захтеву и додатне извештаје и податке. Очекује се и да Женска одборничка мрежа буде укључена у праћење реализације ЛАП-а за родну равноправност.

Савет за родну равноправност ће припремати годишње извештаје са оценом успешности примене ЛАП-а и достављати Скупштини града до 31. марта текуће године за претходну календарску годину.

Ради мерења ефеката примене ЛАП-а урадиће се евалуација након две године примене ЛАП-а на крају периода за који је ЛАП сачињен, и биће спроведена прва независна, спољна евалуација реализације Акционог плана, чији резултати ће представљати основ за израду и усвајање Акционог плана за наредни период.

10. Табеларни приказ Локалног акционог плана за родну равноправност града Пирот

Акциони план:	Табеларни приказ Акционог плана за период 2022-2024						
Предлагач:	Град Пирот						
Координација и извештавање:	Савет за родну равноправност						
Општи циљ : ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ КРОЗ ЈЕДНАКЕ МОГУЋНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА ПИРОТА							
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Град Пирот – Савет за родну равноправност							
Показатељ (и) на нивоу општег циља (показатељ ефекта)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у последњој години АП	Последња година важења АП	
Обухват жена у активном животу у локалној заједници	Процент партиципације	Програми, пројекти, извештаји, анализе, статистика	Израда ЛАП-а	2021		2024.	
Посебан циљ 1 : Створити услове за повећање укључености жена у јавни и политички живот							
Институција одговорна за координацију и извештавање: Савет за родну равноправност							
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. (последњој години АП)

Процентуално учешће жена на функцијама доносиоца одлука и телима у којима се доносе одлуке	Процент укључених жена	Решења, одлуке, статистика	Учешће жена одборница у Скупштини града Пирот је 2021. на нивоу од 39%. Учешће жена у извршној власти је на нивоу од 33%	2021.	На истом нивоу	На истом нивоу	Учешће жена и мушкараца на функцијама доносиоца одлука и у телима у којима се доносе одлуке повећано за 5%
Мера1.1: <i>Подришка већем укључивању жена на руководећим функцијама у органима власти, јавним предузећима, установама, саветима МЗ</i>							
Институција одговорна за реализацију: Град Пирот, јавна предузећа, НВО, месне заједнице							
Период спровођења: 2022-2024	Тип мере: Едукативна						
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:	Одлуке на нивоу Града о примени Закона о родној равноправности о заступљености жена на руководећим положајима и у одборима, саветима, локалним телима						
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2021. години	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2024. (последњој години АП)

Учешће жена на руководећим функцијама у органима власти, јавним предузећима, установама, саветима МЗ	процент	Решења, одлуке о именовану	Учешће жена на руководећим функцијама у органима власти износи 50%, у јавним установама 36%, у јавним предузећима 0% а у Саветима месних заједница 2,85%	2021	На истом нивоу	На истом нивоу	10% увећање	
Извор финансирања мере Буџет града, донаторска средства		Веза са програмским буџетом ¹		Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
				У 2022. години	У 2023. години	У 2024. години		
Приходи из буџета				20.000 дин	20.000	/		
Финансијска помоћ донатора				80.000 дин.	80.000	/		
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2022	2023	2024
1.1.1. Организација радионица и тренинга за укључивање запослених жена на руководећим местима	Савет за родну равноправност Града Пирота, НВО	Јавна предузећа, медији	2024.	Буџет Града, донаторска средства		50.000	50.000	/
1.1.2. Организација радионица и тренинга за	Савет за родну равноправност Града Пирота, НВО	МЗ, медији	2024.	Буџет Града, донаторска средства		50.000	50.000	/

укључивање жена на руководећим местима у МЗ								
Мера 1.2. Унапређење механизма родне равноправности и њихова промоција								
Институција одговорна за реализацију: Град Пирот – Савет за РР и Комисија за РР								
Период спровођења: 2022-2024				Тип мере: партиципативни и промотивни				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:								
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. (последњој години АП)	
Повећана активност носиоца механизма за РР и видљивост о значају функционисања механизма за РР	Број одржаних седница, промотивних догађаја, успостављање сарадње са донаторима, број иницијатива	Записници, медијске објаве, меморандум о сарадњи	1 седница Комисије за родну равноправност 2 седнице Савета за родну равноправност 2 медијске објаве	2021.	2 седнице Комисије за родну равноправност 3 седнице Савета за родну равноправност 3 медијске објаве	3 седнице Комисије за родну равноправност 4 седнице Савета за родну равноправност 4 медијске објаве	4 седнице Комисије за родну равноправност 5 седница Савета за родну равноправност 5 медијских објава	
Извор финансирања мере		Веза са програмским буџетом		Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
				У 2022. години		У 2023. години		У 2024. години
Приходи из буџета;				Укупно из свих извора и програмских активности или пројеката				
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2022	2023	2024
1.2.1	Савет за	медији	2022.	Активност				

Промоција ЛАП-а	РР			спроводе запослени из редовног рада				
1.2.2 Вођење родне анализе и родне статистике	Градска управа Пирот	Јавне установе, образовне установе, медији	2024.					
1.2.3 Активно промовисање механизма РР у медијима	Град Пирот – савет за РР	медији	2024.					
Посебан циљ 2: Стварање системских предуслова за политику једнаких могућности на тржишту рада и привреди на локалном нивоу								
Институција одговорна за координацију и извештавање: Град Пирот , Савет за родну равноправност								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021.	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. (последњој години АП)	
Успостављени механизми за стварање системских предуслова за политику једнаких могућности на тржишту рада и привреди на локалном	Процент укључених жена	Решења, одлуке, програми намењени рањивим групама	3 програма која се актуелно спроводе (стручна пракса, субвенције за запошљавање и обуке за дефицитарна занимања)	2021.	На истом нивоу	На истом нивоу	5 програма и повећан проценат укључености жена по програмима	

нивоу.							
Мера 2.1: Обезбеђивање примене начела родне равноправности у креирању и спровођењу политике запошљавања							
Институција одговорна за реализацију: Град Пирот							
Период спровођења: 2022-2024				Тип мере: едукативна и подстицајна			
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:				Одлуке о именовану радних група, предлог израде кодекса о поштовању Закона о забрани дискриминације при запошљавању			
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021.	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024.години
Једнако укључивање жена и мушкараца у спровођење политика запошљавања	процент	Решења, одлуке о именовану, реализовани програми	70% мушкараца 30% жена	2021	На истом нивоу	60% мушкараца 40% жена	50% мушкараца 50% жена
Извор финансирања мере Буџет града, донаторска средства	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
		У 2022. години		У 2023. години		У 2024. години	
Приходи из буџета							
Финансијска помоћ донатора							

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2022	2023	2024
2.1.1 Доношење аката о равномерном укључивању жена и мушкараца у тела које се баве спровођењем и праћењем политике запошљавања на основу принципа једнаких могућности	Савет за родну равноправност Града Пирота	Јавна предузећа, привредни сектор, Локални савет за запошљавање	2023.					
2.1.2 Едукација запослених у референтним телима и установама за програме намењене рањивим групама и женама које припадају рањивим групама изложених вишеструкој дискриминацији	Савет за родну равноправност Града Пирота, НСЗ, НВО	Јавна предузећа, привредни сектор, медији	2024.					

(Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене са села, самохране мајке...)								
Мера 2.2: Смањивање неједнакости на тржишту рада								
Институција одговорна за реализацију: Град Пирот – Савет за РР, КЛЕР Града Пирота, НСЗ								
Период спровођења: током целог трајања ЛАП-а				Тип мере: подстицајна, едукативна				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:								
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021.	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. (последњој години АП)	
Укљученост осетљивих категорија у програме запошљавања, успостављање система подршке при запошљавању	број програма, број предлога пројеката, број центара за женско предузетништво	Уговори о раду, уговори о реализацији пројеката, медијске објаве, меморандум о сарадњи, резултати родне анализе и родне статистике	3 програма ЛАП за запошљавање, програми које спроводи НСЗ, пројекти НВО	2021	На истом нивоу	2 програма више у ЛАП-у за запошљавање, одобрена реализација најмање 2 пројекта НВО, покренуто оснивање Центра за женско предузетништво	Основао Центар за женско предузетништво, покренути програми за охрабривање жена да се баве <i>нетрадиционалним</i> занимањима ван родних стереотипа, органском производњом и старим занатима	

Извор финансирања, мере		Веза са програмским буџетом		Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
				У 2022. години		У 2023.години		У 2024. години
Приходи из буџета; донаторска средства								
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2022	2023	2024
2.2.1 Иницирање програма и мера за подстицање запошљавања, предузетништва и самозапошљавања намењених женама које су вишеструко дискриминисане	Савет за РР	КЛЕР Града Пирота, НСЗ	2023.					
2.2.2 Креирање и спровођење програма за охрабривање жена да се баве <i>нетрадиционалним</i> занимањима ван родних стереотипа	Град Пирот и НВО	Међународне организације, школе, привредни сектор, медији	2024.					
2.2.3 Креирање и спровођење подстицајних програма у пољопривреди, органској производњи и	Град Пирот – савет за РР, НВО	Међународне организације, школе, привредни сектор, медији	2024.					

бављење старим занатима								
2.2.4 Иницирање оснивања Центра за женско предузетништво за оснаживање и едукацију жена за покретање сопственог бизниса	Град Пирот, КЛЕР, НВО	JOB info centar	2024.					
Посебан циљ 3: <i>Стварање системских предуслова за политику једнаких могућности у образовању на локалном нивоу</i>								
Институција одговорна за координацију и извештавање: Савет за родну равноправност								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (<i>показатељ исхода</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2121.	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. години	
Уједначена заступљеност оба пола на свим нивоима образовања	Процент укључених жена	Подаци НСЗ, школа	Учешће 30% жена у програмима функционалног образовања	2021.	На истом нивоу	Повећан број за 10%	Повећан број за 20%	
Мера 3.1: <i>Интегрисање перспективе родне равноправности у образовање и формирање образовног окружења у складу са принципима родне равноправности</i>								
Институција одговорна за реализацију: Град Пирот, НСЗ, образовне установе, НВО								
Период спровођења: 2022-2024				Тип мере: Едукативна и подстицајна				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:								
Показатељ(и) на нивоу мере (<i>показатељ резултата</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021.	Циљана вредност у 2022.години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024.годин и	
Процентуално учешће жена које су укључене у програме образовања	процент	Подаци школа, НСЗ	Учешће 30% жена у програмима	2021	На истом нивоу	Повећан број за 10%	Повећан број за 20%	

функционалног образовања									
Извор финансирања мере Буџет града, донаторска средства	Веца са програмским буџетом			Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
				У 2022. години		У 2023. години		У 2024. години	
Приходи из буџета				30.000		160.000		210.000	
Финансијска помоћ донатора						140.000		140.000	
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активност и	Извор финансирања ⁱⁱ	Веца са програмским буџетом ⁱⁱⁱ	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин. ^{iv}			
						2022	2023	2024	
3.1.1 Креирање програма функционалног образовања у складу са потребама тржишта и укључивање жена у те програме у складу са принципом једнаких могућности (50% жена)	Град Пирот, НВО	Школе, НСЗ, НВО	2024.						
				Буџет Града, донаторска средства					
3.1.2 Укључивање жена у основно образовање одраслих (посебно из осетљивих категорија)	Град Пирот	Школе, Центар за социјални рад, НВО, медији	2024.	Буџет Града			100.000	150.000	

3.1.3 Организовати едукације о РР за запослене у просвети и кампање о потреби афирмације родно сензитивног језика у образовању	Град Пирот	Школе, НВО, медији	2024.	Буџет Града, донаторска средства			30.000 70.000	30.000 70.000
3.1.4 Иницирати развој родно осетљивих, антидискриминаторних и секуларних програмских садржаја (у оквиру по закону дефинисаних 30% наставних садржаја) уз развој пакета мера за превенцију смањења броја девојака које напуштају образовање, посебно из вишеструко рањивих група (Ромкиње, девојке/жене са инвалидитетом, жене ИРЛ, жене са села...)	Град Пирот	Школе, НВО, медији	2024.	Буџет Града, донаторска средства		30.000	30.000 70.000	30.000 70.000
3.1.5 Подстицање образовних институција да укључе програм РР у ваннаставне активности у складу са узрастом ученика/ца по	Град Пирот	Школе, НВО	2024.	Донаторска средства				

квоти од 30% наставног садржаја који се може креирати на локалном нивоу								
Посебан циљ 4: <i>Превенција и сузбијање насиља над женама и заштита жртава насиља</i>								
Институција одговорна за координацију и извештавање: Савет за РР и ЦСР								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (<i>показатељ исхода</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у 2022.години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. години	
Иновативне услуге социјалне заштите за подршку женама жртвама насиља, пружена подршка и подигнута свест о превенцији насиља	Број иновативних услуга и број корисника, број медијских кампања, објава и број обука	Уговори, одлуке, спискови учесника, линкови	У 2020.години 84 пријава насиља над женама	2021.				
Мера 4.1: <i>Обезбедити услове за континуиране, одрживе, доступне услуге за подршку женама у случајевима насиља</i>								
Институција одговорна за реализацију: Град Пирот, ЦСР								
Период спровођења: 2022-2024				Тип мере: иновативна				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:				Одлуке на нивоу Града о услугама социјалне заштите о заштити жена жртвама насиља, програми за заштиту вишеструко				

маргинализованих жена								
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021.	Циљана вредност у 2022.години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. години	
Иновативне социјалне подршку женама насиља	услуге заштите за жртвама	Број услуга	Одлука Града пирота					
Извор финансирања мере: Буџет града, донаторска средства	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.						
		У 2022.години	У 2023. години	У 2024. години				
Приходи из буџета								
Финансијска помоћ донатора								
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским м буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2022	2023	2024
4.1.1 Израда препоруке јединици локалне самоуправе за финансирање специјализованих услуга подршке женама у ситуцијама насиља	Савет за родну равноправност Града Пирота, ЦСР							
4.1.2 Израда превентивних програма за жене	Савет за родну равноправност Града Пирота, ЦСР	НВО						

вишеструко маргинализоване								
4.1.3 Креирати нове, доступне услуге помоћи и подршке женама жртвама насиља и вишеструко маргинализованим женама	Савет за родну равноправност Града Пирота, ЦСР	НВО						
Мера 4.2: Обезбеђивање подршке жртвама у ситуацији насиља								
Институција одговорна за реализацију: Град Пирот – Савет за РР, Комисија за РР, ЦСР								
Период спровођења: 2022-2024				Тип мере: партиципативни и промотивни				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:								
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021.	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. години	
Мултисекторска сарадња и подршка и подигнута свест јавности о превенцији насиља	Број подршки, број институција – организација, број кампања	Меморандуми о сарадњи, медијске објаве, спискови учесника, број одржаних трибина	3 медијске објаве, 1 кампања, Тим за помоћ и подршку жртвама насиља	2021	На истом нивоу	5 медијских објава, 2 кампање, повећана активација рада Тима за помоћ и подршку жртвама насиља	8 медијских објава, 3 кампање, потписани меморандуми о сарадњи, наставак рада Тима за помоћ и подршку жртвама насиља	
Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.						
		У 2022. години		У 2023. години		У 2024. години		
Приходи из буџета;		Укупно из свих извора и						

		програмских активности или пројеката						
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2022	2023	2024
4.2.1 Проширивање услуга социјалне заштите за подршку женама жртвама насиља уз обезбеђивање правно-психолошке подршке жртвама насиља	ЦСР	Град Пирот, НВО, медији	2024.	Донаторска средства				
4.2.2 Организовање кампања и јавних трибина за подизање свести јавности на живот без насиља (16 дана активизма, 18. мај Дан сећања на жртве насиља,...)	Савет за РР, НВО, ЦСР	Јавне установе, образовне установе, медији	2024.	Буџет Града Донаторска средства		30.000 30.000	50.000 50.000	50.000 50.000
4.2.3 Успостављање чвршћих веза између јавног и цивилног сектора у области заштите од насиља	Савет за РР, НВО, ЦСР	Јавне установе, образовне установе, медији	2024.					
Мера 4.3: Унапредити квалитет извештавања, медијских прилога који се односе на насиље над женама								
Институција одговорна за реализацију: Град Пирот – Савет за РР, ЦСР								
Период спровођења: током целог трајања ЛАП-а				Тип мере: едукативна и информативна				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:								

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021.	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. години	
Сензибилисани локални медији о извештавању у области насиља над женама	Број одржаних обука, број учесника на обукама, број медијских објава	Медијске објаве, списак учесника, фотографије	/		/	10 новинара похађало обуке	Представници свих локалних медија едуковани о начину извештавања у случајевима насиља и медијске изјаве су у складу са смерницама датим на обукама	
Извор финансирања мере		Веца са програмским буџетом		Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
				У 20. 22години		У 2023.години	У 2024. години	
Приходи из буџета;								
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веца са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2022	2023	2024
4.3.1 Спровођење обука уредника електронских и штампаних медија о начину извештавања у случајевима насиља	Савет за РР, НВО, ЦСР	медији	2024.	Донаторска средства				
4.3.2 Спровођење независних	Савет за РР, ЦСР, НВО	НВО	2024.	Донаторска средства				

истраживања медјских садржаја о насиљу								
Посебан циљ 5: Унапређење равноправности у здравственој политици и политици социјалне заштите								
Институција одговорна за координацију и извештавање: Савет за родну равноправност								
Показатељ(и) на нивоу посебног циља (показатељ исхода)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021.	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. години	
Побољшано здравље жена и обезбеђена једнака доступност здравствене заштите и социјалне заштите са фокусом на вишеструко рањиве групе (Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене са села, самохране мајке...)	Број обухваћених жена услугама здравствене и социјалне заштите	Решења, одлуке	Учешће жена одборница у Скупштини града Пирот је 2021. на нивоу од 39%. Учешће жена у извршној власти је на нивоу од 33%		На истом нивоу	На истом нивоу	Учешће жена и мушкараца на функцијама доносиоца одлука и у телима у којима се доносе одлуке повећано за 5%	
Мера 5.1: Очувати и унапредити опште здравље жена уз оснаживање жена за преузимање одговорности за сопствено здравље								
Институција одговорна за реализацију: Град Пирот, Савет за здравље, Дом здравља								
Период спровођења: 2022-2024					Тип мере: Едукативна, информативна, креативна			
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:								
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021.	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. години	
Програми, информисаност,	Број	Уговори,	5 програма					

едукованост и укљученост жена у постојећим и новим програмима, доступност здравствених услуга, развијена свест о значају превентивних прегледа кроз кампање	програма, број учесница, број кампања	спискови учесника, извештаји са радионица, медијске објаве	1 кампања 20 учесница		7 програма 2 кампање 30 учесница	7 програма 3 кампање 40 учесница	7 програма 3 кампање 50 учесница	
Извор финансирања мере Буџет града, донаторска средства	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.						
			У 2022. години	У 2023. години	У 2024. години			
Приходи из буџета								
Финансијска помоћ донатора								
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2022	2023	2024
5.1.1 Едукације жена из вишеструко рањивих група о важности превенције у здравственој заштити	Савет за родну равноправност, Савет за здравље, Дом здравља	МЗ, НВО, медији	2024.	Буџет Града, донаторска средства				
5.1.2 Покретање иницијативе за проширење мреже примарне здравствене заштите и стављање у функцију постојећих амбуланти у сеоским МЗ	Град Пирот, Савет за здравље, Савет за РР, Дом здравља	МЗ	2024.	Буџет Града				
5.1.3	Савет за РР,	Школе, МЗ,	2024.	Буџет Града				

Развијање и имплементација програма за унапређење репродуктивног здравља младих	НВО, Саветовалиште за младе – Дом здравља	медији		донаторска средства				
5.1.4 Организовање кампања за унапређење редовности превентивних прегледа, посебно усмерено на жене из вишеструко рањивих група (Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене са села, самохране мајке...)	Савет за здравље, Савет за РР, Дом здравља, НВО	МЗ, медији	2024.	Буџет Града донаторска средства				
Мера 5.2: Развијање и доступност програма и услуга социјалне заштите из надлежности ЈЛС								
Институција одговорна за реализацију: Град Пирот, ЦСР								
Период спровођења: 2022-2024				Тип мере: иновативна и промотивна				
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:								
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година 2021.	Циљана вредност у 2022. години	Циљана вредност у 2023. години	Циљана вредност у 2024. години	

Успостављене нове услуге социјалне заштите са фокусом на потребе жена из осетљивих категорија	Анализа о потребама за развијањем услуга социјалне заштите, број услуга социјалне заштите намењене женама из осетљивих категорија	Одлуке, уговори, извештавање	Услуга бригаа о старима (геронто домаћице) ?		На истом нивоу			
Извор финансирања мере		Вежа са програмским буџетом		Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.				
				У 2022. години		У 2023. години	У 2024. години	
Приходи из буџета;				Укупно из свих извора и програмских активности или пројеката				
Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активност и	Извор финансирања	Вежа са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						2022	2023	2024
5.2.1 Анализа потреба за развојем нових услуга социјалне заштите, посебно оних намењених женама из посебно осетљивих група	Град Пирот, ЦСР, НВО, Савет за РР	Министарстви за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, НВО	2024.					
5.2.2 Успостављање недостајућих услуга социјалне заштите у	Град Пирот	ЦСР, НВО, Црвени крст	2024.					

надлежности ЈЛС								
-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--

ИЗВОРИ

- Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу, Стална конференција градова и општина, Београд, 2019.
- Индекс родне равноправности у Републици Србији, Мерење родне равноправности у Србији 2014, Тим за социјално укључивање и смањивање сиромаштва Владе Републике Србије, Београд, 2016.
- Национални акциони план запошљавања за 2020, "Службени гласник РС", бр.94 /2019.
- Национална стратегија за родну равноправност за период од 2016 до 2020. године са акционим планом за период од 2016 до 2018. године, "Службени гласник РС" бр. 4/2016
- Смернице за израду планова развоја јединица локалне самоуправе
- Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика, "Службени гласник РС", број 8 од 8. фебруара 2019.
- Закон о планском систему Републике Србије, "Службени гласник РС", број 30 од 20. априла 2018.
- Закон о забрани дискриминације, „Службени гласник РС”, број 22/09.
- Закон о избору народних посланика, ”Службени гласник РС, бр. 35/00, 57/03, 72/03, 18/04, 85/05, 101/05, 104/09, 28/11, 36/11, 12/2020, 68/2020
- Закон о локалним изборима, „Службени гласник РС”,бр.129/07, 34/10–УС, 54/11, 12/2020, 16/2020, 68/2020
- Закон о равноправности полова, „Службени гласник РС”, број 104/09
- Закон заштитнику грађана, „Службени гласник РС”, бр.. 79/05 и 54/07
- Закон о забрани дискриминације, „Службени гласник РС”, бр.22/2009
- Закон о спречавању насиља у породици ("Сл. гласник РС", бр. 94/2016 чл. бр.25)
- Закон о буџетском систему, „Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр. и 108/13

СКРАЋЕНИЦЕ

- ЛАП- Локални акциони план
- ЈЛС- Јединица локалне самоуправе
- ЕУ- Европска унија
- РС- Република Србија
- УН- Уједињене нације
- НАП- Национални акциони план
- ГУ- Градска Управа
- ПОВ- Предшколско образовање и васпитање
- ОШ- Основна школа
- ШОСО- Школа за основно и средње образовање
- ЦСР- Центар за социјални рад
- НСЗ- Национална служба за запошљавање
- НВО- Невладина организација
- МЗ- Месна заједница
- ИРЛ- интерно расељено лице
- СО- Скупштина општине
- ЛПА- Локални план акције
- АПЗ- Акциони план запошљавања
- ЛАПЗ- Локални акциони план за запошљавање
- АТП- Активно тражење посла
- ППИ- Полно преносиве инфекције
- РР- Родна равноправност
- КЛЕР- Канцеларија за локални економски развој

i
ii
iii
iv